

Fotó: Móriusz Simon

Áthidalja-e az ellentéteket az emberség?

Rakovszky Zsuzsa írot az Új Könyvpiac kérdezi

Rakovszky Zsuzsát a 2014-es Ünnepi Könyvhétre megjelenő kötetéről, a múlt évszázad első huszonöt évére visszatekintő *Szilánkok* című kötetéről kérdeztük. (R. Zs. Kossuth-díjas író, költő, műfordító; a Digitális Irodalmi Akadémia alapító tagja. Utóbbi kötetei: *A hullócsillag éve* (2005), regény, *Visszaút az időben – versek 1981-2005* (2006) *A Hold a hetedik házban* (2009) *VS* (2011), Magvető Kiadó)

A Hold a hetedik házban (2009) elbeszélései, a *VS*-önazonosság regény (2011) után újra visszalépés a közelmúltba, a *Szilánkok* regény. 2014. Könyvhete következik, nagyregény, Háromévenként egy-egy nagyregény, ezt a ritmust szabta meg?

Azt hiszem, a hároméves időköz többé-kevésbé véletlen. A *VS* kisregényből nőtt, ha nem is nagy-, de közepes méretű regénnyé, a novellák-

ból azért lett kötet, mert meg akartam írni minden, a fejemben motoszkáló témát, mielőtt valami hosszabba kezdek. Konkrétan ebbe a könyvbe, amit most megírtam.

A Szilánkok életveszélyes kort választ, a 20. század elejét, az átmenetet, a dualizmus békés, konszolidált polgári világát először rombolják az alapokig. Miért erre a korszakra esett a választása?

Pontosan ezért, érdekelt, hogy hogyan és miért, milyen gondolatok és indulatok hatására megy szét valami, ami így utólag viszonylag jónak és működőképesebbnek tűnik, és mintha a benne élők elég nagy része is annak érezte volna. És mert úgy látom, akkor élezték ki azok az ellentétek, amelyek között ma is élünk. A kor azért is életveszélyes regénynek, írónak egyszerre, mert a szereplők először küzdenek meg a személyes problémák vállalásán túl az ideológiai identitás kockázatával. Egyszerűbben fogalmazva, a sóki polgárt megérinti a napi politika, nem kerülheti el.

Mekkora súlyt kap a regényben a kétféle terror és a kisember, a hétköznapi történésben alig követhető viszonya? A terror már csak a végkifejlete annak a meghasonlásnak vagy szembefordulásnak, amely már korábban elke-

dődött. Egészen addig, mondjuk, a kilencszázas évek elejéig a közjogi ellentét osztotta meg a magyar szellemi és politikai életet, ettől kezdve lett a konzervatív és progresszív (vagy ha úgy tetszik, a jobb és bal) a meghatározó ellentét. Azt próbáltam követni, miféle lelki alkat, egyéni és társadalmi tapasztalatok hajlamosítják az egyes embert az egyikre vagy a másikra, hogyan látják egymást a két „tábor” tagjai, milyen sérelmeket szenvednek el egymástól, és áthidalhatja-e néha az ellentéteket a pusztá emberség.

Naplóregény és levélregény. Nekem valóságosnak tűnik ez a vörös népbiztos és a környezete, valóságosnak a tárgyi világ. Talált az alapokhoz konkrét dokumentációt, ahogy elhangzik az előszóban?

Bevallom, az előszó éppúgy fikció, mint a regény többi része, de azért dokumentációt természetesen találtam, régi újságokat, levéltári anyagot, ilyesmit, ezekből egyet s mást át is vettem, ha nem is szó szerint. A népbiztoshoz némileg hasonló figura valóban létezett, a személyes történések legtöbbször viszont fikció.

Fordít. Nem is akármilyen bestsellereket, legutóbb két Stephenie Meyer-regényt láttam. A fordítás nem pusztán olvasgatása egy idegen világ idegen írójának, hanem a bőrre kell bújni, magyarítani, amit ő gondolt. Hat önre, világlátására, ritmus-érzékére egy-egy fontosabb kötet, amelybe reggelente hónapokon át beleül?

Hát annyi mindent fordítottam, és annyifélet, hogy erre nehéz lenne általánosságban válaszolni. Stephe-

nie Meyer könyvein kívül is egész sor ifjúsági regényt, ezeket nagyon élveztem. Nyilván azt fordítom, amit valamelyik kiadó le akar fordíttatni, bár volt már olyan is, hogy a magam jószántából is fordítottam valamit, például Elizabeth Gaskell 19. századi írónő Észak és dél című regényét, őt nagyon szeretem. De nem könnyű egyszerre írni és valami komolyat és nehezét fordítani, mert az ember energiája véges, és ami van belőle, azt mégis inkább a saját dolgaimra szeretném tartogatni.

A kétezres évek közepén hallottam először önnel kapcsolatban, hogy dráma. Előbb a békéscsabai színházzal, később a Nemzetivel (a Biblia tízparancsolatának egyik parancsát) kötötték össze a nevé. Megkérdezhetem, hogyan áll a drámafronton?

A békéscsabai színházról most hallok először. A Tízparancsolat-darabot meg-

írtam, volt is egy igen kellemes előadás belőle, mint ahogy, azt hiszem, mind a tízből felolvasó-színház formájában, persze alaposan meghúzva, eredeti formájában állítólag olyan hosszú, mint egy Wagner-opera. Nem vagyok „csapatjátékos”, jobb szeretek olyasmit írni, amihez elég egy számítógép, és nem kell alkalmazkodni például a színpad követelményeihez. Azért van egy vagy két drámaötletem, de mind-

egyik olyan, hogy igen sokat kellene olvasni hozzá. Ha egyszer nagyon sok időm lesz, talán megírom valamelyiket.

Sopronban él. Csend, béke és nyugalom, ideális munkakörülmények. Látom, a Szilánkok többszörösen Budapestre szólítja. Előbb a Radnótiiban egy nagy könyvbemutató, aztán Az Irodalom Éjszakája, dedikálások, és ha jobban megnézem, nyilván találok még néhány alkalmat. Szívesen utazik?

A terror már csak a végkifejlete annak a meghasonlásnak vagy szembefordulásnak, amely már korábban elkezdődött. Egészen addig, mondjuk, a kilencszázas évek elejéig a közjogi ellentét osztotta meg a magyar szellemi és politikai életet, ettől kezdve lett a konzervatív és progresszív a meghatározó ellentét.

A Radnóti-beli Magvető-estre sajnos nem tudok elmenni, mert aznap este éppen itthon lesz könyvbemutatóm. Dedikálni följövek, de csak rövid időre. Nem könnyen mozdulok ki, már csak azért sem, mert van egy nagy kutyám. Egy kedves szomszéd ugyan gondoskodik róla, ha el kell utaznom, de komoly büntudatom van, ha ennél hosszabb időre magára hagyom.